

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammatillisen koulutuksen tuottama osaaminen suhteessa ammattikorkeakouluopintojen vaatimukseen

Ensimmäisiä tuloksia arvioinnista

Veera Hakamäki-Stylman, Raisa Hievanen, Maija Aaltola, Ari-Pekka Anttila, Hannele Keränen, Niina Nurkka, Saira Peteri, Kari Ranta, Sini Riihimäki, Annika Stadius, Mika Tammilehto

Tuloskoosteen sisältö

- **Johdanto**
- **Arvioinnin taustasta**
- **Arvioinnin toteutus 2022–2023**
- **Tuloskoosteessa käytetty aineisto**
- **Ammatillisen tutkinnon suorittaneet opiskelijat ammattikorkeakouluopinnoissa**
- **Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaaminen**
- **Jatko-opintovalmiuksien kehittymisen tukeminen ammatillisen koulutuksen aikana**
- **Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden ohjaus ja tuki ammattikorkeakouluissa**
- **Yhteistyö ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen välillä**
- **Hyvät käytännöt**
- **Lisätietoja arvioinnista**

Johdanto

- Karvi arvioi vuosina 2022–2023 ammatillisen koulutuksen suorittaneiden opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksia suhteessa ammattikorkeakouluopintojen vaatimuksiin. Samalla selvitetään, miten ammattikorkeakoulut tukevat ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoidensa osaamisen kehittymistä ja opinnoissa etenemistä. Lisäksi tavoitteena on lisätä ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulutuksen eri toimijoiden keskinäistä ymmärrystä. Arviointi on osa Koulutuksen arviointisuunnitelmaa 2020–2023.
- Tähän koosteeseen on koottu arvioinnin ensimmäisiä tuloksia. Tulokset perustuvat ammatillisen koulutuksen järjestäjille, ammattikorkeakouluille ja ammattikorkeakoulujen henkilöstölle tehtyihin kyselyihin, KOSKI-tietovarannon ja tilastopalvelu Vipusen tietoihin. Lopullisessa arviointiraportissa hyödynnetään lisäksi muun muassa opiskelijoiden kokemuksia ammattikorkeakouluopinnoista.
- Arvioinnin loppuraportti julkaistaan 25.1.2024.

Arvioinnin taustasta

- Ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittaminen antaa opiskelijalle jatko-opintokelpoisuuden niin ammattikorkeakouluihin kuin yliopistoihinkin.
- Opintopolkuja toiselta asteelta korkeakoulutukseen on kehitetty viime vuosina aktiivisesti erilaisissa työryhmissä; ammatillisen koulutuksen osalta kehittämistyötä on linjannut merkittävästi [Valmiina valintoihin II](#) –työryhmäraportti.
- [Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030](#) -työssä ja [Koulutuspoliittisessa selonteossa](#) on asetettu tavoitteeksi korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuuden nouseminen 50 prosenttiin ikäluokasta. Myös pääministeri Orpon hallitus on [hallitusohjelmassaan](#) sitoutunut edistämään tätä tavoitetta.
- Korkeakoulutettujen nuorten osuuden kasvu edellyttää sitä, että yhä useampi ammatillisen tutkinnon suorittanut jatkaa opintojaan korkeakoulussa.

Arvioinnin toteutus 2022–2023

Arvioinnin suunnittelu

Keskustelut eri tahojen kanssa

- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Opetushallitus
- Arene, AMKE ry
- AMK-opiskelijavalinnat- konsortio
- Opettajajärjestöt
- Opiskelijajärjestöt ja AMK-opiskelijat

Keskustelut arviointiryhmän kanssa

Muut arvioinnit ja selvitykset

Arviointiaineisto

Rekisteri- ja tilastoaineistot

- Koski-tietovaranto
- Opiskelijavalintarekisteri
- eHOKS
- Amispalaute
- AVOP
- AMK uraseuranta
- AMIS-tutkimus
- Vipunen

Kyselyt

- Ammattikorkeakoulujen johto
- Ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstö sekä osaamispäälliköt
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Työpajat

- Ammatillisen tutkinnon suorittaneet AMK-opiskelijat

Johtopäätökset ja suositukset

Kehittämisen webinaari

- Opiskelijat
- Ammattikorkeakoulut
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjät
- Korkeakoulujen ja oppilaitosten henkilöstö
- Sidosryhmät

Jaettu ymmärrys johtopäätöksistä ja kehittämissuosituksista

Tuloskoosteessa käytetty aineisto

Aineisto	Aineiston keruun ajankohta	Tarkentavaa aineistosta
Kysely ammattikorkeakoulujen johdolle (n = 21, vastausprosentti 88)	Huhti-toukokuu 2023	
Kysely ammattikorkeakoulujen henkilöstölle (n = 484)	Huhti-toukokuu 2023	Vastaajat työskentelivät 23 eri korkeakoulussa. 61 heistä toimi osaamis- tai koulutuspäällikkönä.
Kysely ammatillisen koulutuksen järjestäjille (n = 58, vastausprosentti 84)	Elo-syyskuu 2023	Kysely lähetettiin puolelle suomenkielisistä järjestäjistä ja kaikille ruotsinkielisille järjestäjille. Aineistoon kuuluu eri kokoisia, eri alueilla sijaitsevia ja eri oppilaitostyyppejä edustavia järjestäjiä.
Koski-tietovaranto: 109 265 ammatillisen tutkinnon suorittaneen opiskelijan yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden suoritusten tiedot	-	Kattaa vuosina 2018–2022 valmistuneet opiskelijat.
Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen: Korkeakoulutukseen hakeneet ja valitut , Ammattikorkeakouluopintojen kulku	-	Hakeneiden ja valittujen osalta on tarkasteltu syksyllä 2021 alkaneisiin koulutukseen hakeneita. Opintojen kulun osalta on tarkasteltu lukuvuonna 2015-2016 opintonsa aloittaneita.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneet opiskelijat ammattikorkeakoulu- opinnoissa

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammattikorkeakouluihin hakeneet ja opiskelemaan valitut: syksyllä 2021 alkaneet koulutukset

- Hieman yli puolella (53 %) niistä hakijoista, jotka hakivat vain ammattikorkeakouluopintoihin, oli pohjakoulutuksena ammatillinen tutkinto.
- Kaikista vain ammattikorkeakouluopintoihin hakeneista opiskelijoista 38 % sai opiskelupaikan.
  - Ammatillisen tutkinnon suorittaneista opiskelijoista opiskelupaikan sai 31 %
  - Kaksoistutkinnon suorittaneista opiskelupaikan sai 48 %
  - Ylioppilastutkinnon tai lukion oppimäärän suorittaneista sai opiskelupaikan 45 %

Taulukko 1. Syksyllä 2021 alkaneisiin AMK-koulutuksiin hakeneet ja valitut pohjakoulutuksen mukaan, sisältää vain AMK-opintoihin hakeneet

Pohjakoulutus	Hakeneet		Valitut	
	%	N	%	N
Ammatillinen tutkinto	53,4	44 562	31,0	13 803
Kaksoistutkinto	2,4	1 974	47,6	939
Lukion oppimäärä tai ylioppilastutkinto	44,2	36 807	45,0	16 605

Ammattikorkeakouluopintojen kulku: Lukuvuonna 2015-2016 opintonsa aloittaneet 5 vuotta opintojen alun jälkeen

- Niistä opiskelijoista, joiden pohjakoulutus oli ammatillinen tutkinto, kaksi kolmasosaa (67 %) oli viisi vuotta opintojensa aloittamisen jälkeen suorittanut ammattikorkeakoulututkinnon.
  - Lukiotaustaisten keskuudessa se, että ammattikorkeakouluopinnot olivat vielä kesken oli hieman yleisempää
- Joka kymmenes ammatillisen tutkinnon suorittanut oli keskeyttänyt opintonsa ja siirtynyt työelämään.
- Niiden opiskelijoiden osuus, jotka eivät olleet valmistuneet, opiskelleet tai käyneet töissä oli pieni sekä ammatillisen tutkinnon että lukiokoulutuksen suorittaneiden keskuudessa.

Taulukko 2. Lukuvuonna 2015–2016 opintonsa aloittaneiden opiskelijoiden opintojen kulku viisi vuotta opintojen alun jälkeen

Opintojen kulku 5 vuotta opintojen aloituksen jälkeen	Pohjakoulutuksena ammatillinen koulutus		Pohjakoulutuksena lukiokoulutus		Kaikki opiskelijat	
	%	n	%	n	%	n
Tutkinto alkuperäisessä tutkintolajissa	65,1	9 360	61,3	8 085	63,5	21 726
Tutkinto muussa tutkintolajissa	2,3	324	3,7	489	3,1	1 047
Opiskelee alkuperäisessä tutkintolajissa	17,0	2 448	21,3	2 802	18,2	6 240
Opiskelee muussa tutkintolajissa	1,9	267	3,5	465	2,5	864
Ei tutkintoa, ei opiskele, työllinen	10,1	1 449	6,4	849	8,7	2 976
Ei tutkintoa, ei opiskele, ei työllinen	3,7	525	3,8	495	4,0	1 365
Yhteensä	100,0	14 370	100,0	13 185	100,0	34 218

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaaminen

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaaminen arvosanoilla tarkasteltuna

- Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaaminen yhteisissä tutkinnon osissa on arvosanoilla tarkasteltuna keskimäärin hyvää.
- Opiskelijoiden osaaminen on arvosanoilla tarkasteltuna parasta yhteiskunta- ja työelämäosaamisessa ja heikointa matemaattis-luonnontieteellisessä osaamisessa.

Taulukko 3. Yhteisten tutkinnon osien arvosanojen jakauma osa-alueittain

Yhteinen tutkinnon osa	Arvosana		
	Tyydyttävä (1–2)	Hyvä (3–4)	Kiitettävä (5)
Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen	14 %	78 %	8%
Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen	35 %	54 %	11 %
Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen	7 %	78 %	15 %

- Tekniikan aloilla ja palvelualoilla osaaminen on keskimäärin muita aloja heikompaa.
- Luonnontieteissä, humanistisilla ja taidealoilla, kaupan ja hallinnon alalla sekä terveys- ja hyvinvointialalla opiskelijoiden osaaminen on keskimäärin hieman muita aloja parempaa.

Keskeisiä jatko-opintovalmiuksia, joita opiskelijoilla ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen mukaan tulisi olla

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät, ammattikorkeakoulujen johto ja ammattikorkeakoulujen henkilöstö nostivat useimmiten esiin samoja valmiuksia. Useimmiten mainittuja jatko-opintovalmiuksia:

Opiskelutaidot ja opiskeluvalmiudet

Esim. itseohjautuvuus ja oma-aloitteisuus

Vuorovaikutus- ja ryhmätyötaidot
Tiedonhaku- ja käsittelytaidot
Tietotekninen osaaminen

Viestinnälliset valmiudet

Kirjoitustaito
Taito lukea asiatekstiä

Vieraiden kielten osaaminen

Englanti ja toinen kotimainen

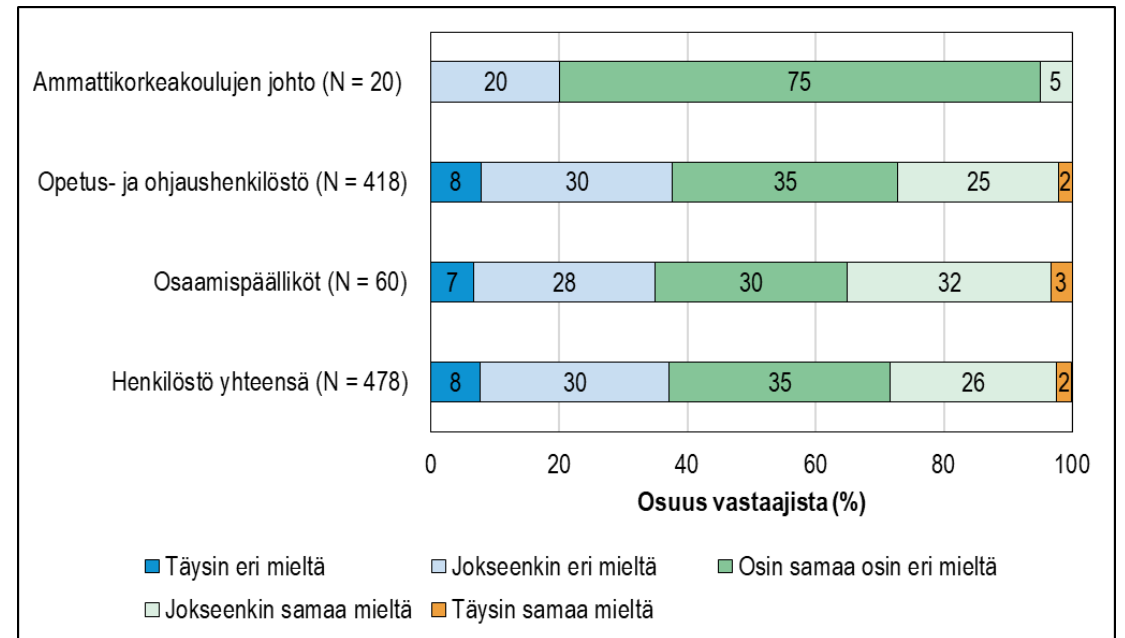
Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen

Lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestäjät nostivat esiin ammatillisen osaamisen keskeisenä valmiutena. Ammattikorkeakoulut eivät vastaavalla tavalla tunnistaaneet sitä jatko-opintovalmiudeksi.

Ammatillinen osaaminen

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden opiskeluvalmiuksien riittävyys AMK-opintoihin ammattikorkeakoulujen johdon ja henkilöstön mukaan

- Henkilöstön vastausten perusteella ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksissa on vaihtelua.
  - 38 % katsoi valmiuksien olevan riittämättömät, 35 % osin riittävät ja 26 % jokseenkin riittävät.
- Ammattikorkeakoulujen johdosta suurin osa (75 %) katsoi ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden opiskeluvalmiuksien olevan osin riittävät.

Kuvio 1. Ammattikorkeakoulujen johdon, henkilöstön ja osaamispäälliköiden arvio siitä, ovatko ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden opiskeluvalmiudet keskimäärin riittävät AMK-opintojen vaatimusten näkökulmasta

Useimmiten mainittuja ammatillisen tutkinnon suorittaneiden AMK-opiskelijoiden osaamisen vahvuuksia ja puutteita ammattikorkeakoulujen johdon ja henkilöstön mukaan

Useimmiten mainittuja osaamisen vahvuuksia

Ammatillinen osaaminen ja alan tuntemus

Käsitteistön ja työvälineiden tuntemus

Verkostot ja ammatti-identiteetti

Käytännön osaaminen

Hyvät opiskeluvalmiudet ja motivaatio

Työelämäkokemus ja työelämätaidot

Useimmiten mainittuja osaamisen puutteita

Viestinnälliset taidot

Kirjoitustaito

Lukutaito

Vieraat kielet

Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen

Opiskelutaidot ja opiskeluvalmiudet

Esim. itseohjautuvuus

Tiedonhakutaidot

Tietotekninen osaaminen

Jatko-opintovalmiuksien kehittymisen tukeminen ammattillisen koulutuksen aikana

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Jatko-opintovalmiuksien kehittymisen tukeminen toisen asteen ammatillisissa opinnoissa

- Ammatillisen koulutuksen järjestäjistä hieman yli puolet (57 %) oli kuvannut pedagogista toimintaansa ohjaavassa asiakirjassaan, miten opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittymistä tuetaan.
- Järjestäjät tukivat opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittymistä useimmiten yksilöllisellä ohjauksella, kun henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS) laadittiin. Useimmiten opiskelijoita ohjattiin suorittamaan väyläopintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia kehittäviä opintoja.
- Pakollisten yhteisten tutkinnon osien opetuksen eriyttäminen niin, että niiden suorittaminen tukisi entistä paremmin jatko-opintovalmiuksien kehittymistä, oli harvinaista.
- Ammatillisten tutkinnon osien kohdalla opiskelijoita autettiin jonkin verran hankkimaan sellaisia työssäoppimis- ja näyttöpaikkoja, jotka tukevat mahdollisimman hyvin jatko-opintovalmiuksien kehittymistä.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien useimmiten mainitsemaa vahvuuksia ja kehittämiskohteita opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittymisen tukemisessa

- **Useimmiten mainittuja vahvuuksia**
  - Opiskelijoiden yksilöllinen ohjaus ja tuki
  - Osaava henkilöstö ja laadukas opetus
  - Jatko-opintovalmiuksia kehittävien opintojen tarjonta
  - Toimiva yhteistyö ammattikorkeakoulujen kanssa
  - Toimivat väyläopinnot
- **Useimmiten mainittuja kehittämiskohteita**
  - Ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävä yhteistyö
  - Jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen liittyvän toiminnan systematisointi
  - Ammattikorkeakoulujen parempi tuntemus
  - Jatko-opintovalmiuksia kehittäviin opintoihin liittyvän viestinnän kehittäminen

Asiat, jotka osa järjestäjistä tunnisti vahvuuksikseen saattoivat toisilla järjestäjillä on kehittämisen kohteita.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden ohjaus ja tuki ammattikorkeakouluissa

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ohjauksen toimintamallit ammatillisessa koulutuksessa ja ammattikorkeakouluissa

- Kaikilla kyselyyn vastanneilla ammattikorkeakouluilla ja lähes kaikilla (92 %) ammatillisen koulutuksen järjestäjillä oli opintojen ohjauksen toimintamalli, ohjaussuunnitelma tai vastaava.
  - Ammattikorkeakouluista noin puolet (48 %) oli tehnyt toimintamallin laadinnassa yhteistyötä yhden tai useamman ammatillisen koulutuksen järjestäjän kanssa.
  - Ammatillisen koulutuksen järjestäjistä alle kolmasosa (30 %) oli tehnyt toimintamallin laadinnassa yhteistyötä yhden tai useamman ammattikorkeakoulun kanssa.
- Ammattikorkeakouluista 38 % ei ollut tehnyt yhteistyötä ammatillisen koulutuksen järjestäjän tai järjestäjien kanssa kehittäessään toimintamalleja ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden ohjaukseen.
- Lähes kaikki korkeakoulut (90–100 %) katsoivat, että niillä on tarkoituksenmukaiset toimintamallit sekä päivätoteutuksessa että monimuoto-opinnoissa opiskelevien ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden ohjaukseen, osaamisen tunnistamiseen ja osaamisen tunnustamiseen.
- Sen sijaan pienempi osa (63–75 %) korkeakouluista koki, että niillä on tarkoituksenmukaiset toimintamallit opiskeluvälmiuksien vahvistamiseen ja osaamisen puutteiden tunnistamiseen.

Opiskeluvalmiuksien ja osaamisen selvittäminen ammattikorkeakouluissa

- Kaksi kolmasosaa (65 %) osaamispäälliköistä kertoi, että ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden opiskeluvalmiuksia selvitetään heidän alallaan järjestelmällisesti opintojen alussa vähintäänkin melko usein.
- Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) laadinnasta vastaavista henkilöistä hieman yli puolet (52–56 %) kertoi selvittävänsä aina HOPSia laatiessaan onko opiskelijalla ammatillisten opintojen aikana tai työelämässä kertynyttä osaamista, jonka tunnistaminen vaikuttaa ammattikorkeakouluopintoihin.

Taulukko 4. Ammattikorkeakoulujen osaamispäälliköiden näkemys siitä, kuinka usein heidän alallaan selvitetään järjestelmällisesti opintojen alussa ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden opiskeluvalmiuksia

Kuinka usein jatko-opintovalmiuksia selvitetään	%	n
Ei koskaan	3,0	2
Harvoin	15,0	9
Melko harvoin	16,7	10
Melko usein	23,3	14
Usein	20,0	12
Aina	21,7	13
Yhteensä	100,0	60

Miten ammatillisen tutkinnon suorittaneita opiskelijoita tuetaan AMK-opinnoissa, kun osaamisessa on havaittu puutteita

Tuen tavat ammattikorkeakoulujen johdon mukaan

- Valmentavat ja tukevat kurssit
- Tukipajat
- Opintojen ja niiden suoritustapojen eriyttäminen
- Opinto-ohjaus
- HOPSien laadinta
- Ohjaaminen erityisopettajan, opintopsykologin tai kuraattorin luo
- Vertaistuki, tutortoiminta

Opiskelijoiden osaamisen kehittymisen tukeminen opetus- ja ohjaustyössä henkilöstön mukaan

- Perusasioiden kertaaminen
- Selkeät tehtävänannot
- Konkreettinen ohjaus
- Oppimistehtävien pilkkominen pienempiin kokonaisuuksiin
- Opiskelijalle tarjottu mahdollisuus edetä opinnoissa eri tahtia
- Tehtävien helpottaminen
- Kannustus ja rakentava palaute
- Henkilökohtainen ohjaus

Yhteistyö ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen välillä

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen välinen yhteistyö, jolla pyritään kehittämään ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksia

- Lähes kaikki ammattikorkeakoulut (95 %) tekivät ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa sellaista yhteistyötä, jonka ne arvioivat kehittävän ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksia. Osaamispäälliköistä yhteistyötä teki suurin osa (82 %), opetus- ja ohjaushenkilöstöstä kolmannes (34 %).
- Ammattikorkeakoulujen johto ja ammatillisen koulutuksen järjestäjät näkivät paljon samoja kehittämisen kohteita niiden välisessä yhteistyössä:
  - Väyläopintoihin ja muihin jatko-opintovalmiuksia kehittäviin opintoihin liittyvän yhteistyön kehittäminen
  - Yhteistyön tiivistäminen ja säännöllisyys
  - Uusien kumppanuussopimusten ja alueellisen yhteistyön lisääminen
  - Yhteiset projektit ja kehittämistilaisuudet

Hyvät käytännöt

- Osana arviointia ammattikorkeakoulujen johdolta ja henkilöstöltä sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä kerättiin sellaisia hyviä käytäntöjä, jotka heidän mukaansa tukevat ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden opintopolun jatkoa korkeakouluopintoihin, opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja opinnoissa etenemistä.
- Tutustu hyviin käytäntöihin verkkosivuillamme:
  - [Ammatillisen koulutuksen järjestäjien hyviä käytäntöjä jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen \(pdf, 215.68 KB\)](#)
  - [AMK johdon hyviä käytäntöjä jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen \(pdf, 201.55 KB\)](#)
  - [AMK henkilöstön hyviä käytäntöjä jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen \(pdf, 307.54 KB\)](#)

Lisätietoja arvioinnista

- Tervetuloa keskustelemaan kanssamme arvioinnin alustavista johtopäätöksistä ja kehittämissuosituksista kehittämiswebinaariin torstaina 26.10. klo 9.00–11.30. Ilmoittaudu 23.10.2023 mennessä [tästä](#).
- Arvioinnin tulosten julkistamiswebinaari järjestetään 25.1.2024. Tervetuloa!
- [Arvioinnin verkkosivut](#)

Lisätietoja antavat

- Veera Hakamäki-Stylman, etunimi.sukunimi@karvi.fi, p. 029 533 5555
- Raisa Hievanen, etunimi.sukunimi@karvi.fi, p. 029 533 5542